

Dr. Böcskei Elvira

A fenntartható vállalkozások címzettjei, gazdasági, környezeti, társadalmi attitűdjeik

ÖSSZEFOGLALÁS

A fenntartható vállalkozások címzettjeinek meghatározását követően, azok gazdasági, környezeti és társadalmi attitűdjei kerültek a vizsgálat fókuszába. Vélelmezhető, hogy a különböző címzeteknek eltérőek az érdekeik a gazdasági és környezeti dimenziók terén, ugyanakkor a társadalmi attitűdök esetében sokkal árnyaltabb megállapítást kell tennünk. A fenntarthatósági értékek megjelennek a vállalati küldetésben, a jövőképből, a cég stratégiájában, amelyet nagymértékben befolyásolhatnak egyrészt a kulturális tényezők: mint erkölcs, vallás, iskolázottság, továbbá a demográfiai tényezők: népesség száma, életkor, nemek alakulása, továbbá fontosak az egészségügyi és szociális tényezők, amelyek nem feltétlenül köthetők egy-egy címzethez, azok valamennyi szereplőre hatással lehetnek (Gast és szerzőtársai (2017)). A fenntarthatóság, a fenntartható fejlődés megteremtése globális kihívás és egyben valamennyi érintett felelőssége. A felelősség vonatkozik a gazdaság, a társadalom és a környezet iránt.

BEVEZETÉS

A fenntarthatóság szempontjából meghatározónak tartjuk, hogy a külső környezetnek a gazdálkodóval szemben milyen elvárásai lesznek. Négy nagy csoportot különböztetünk meg, akiket a fenntarthatóság címzettjeinek nevezünk: a) a gazdálkodó szerv vezetőit, vagyis a menedzsmentet; b) a piaci szereplőket, amely magába foglalja a tulajdonosokat, a hitelezőket, a jövőbeni befektetőket, és az üzleti partnereket; c) a munkavállalókat; d) a hatóságokat, amely alatt a központi államigazgatási szerveket, a helyi önkormányzatokat és a társadalombiztosítás szerveit értjük. A fenntarthatóság címzettjeit a számviteli beszámoló címzettjeinek analógiájára különböztettük meg (Deegan-Blomquist, (2006), Sierra, L., Garcia-Benau, M. A., Bolas-Araya (2018), Böcskei, 2021). A számvitel címzettjeit, maga a jogalkotó ugyan nem nevesíti, a számviteli beszámoló kötelező nyilvánosságra hozatalát „a külső környezet” felé irányuló információs rendszerként említi.

A külső környezetnek a szerepe meghatározó, vagyis kérdés, hogy a gazdálkodóval szemben milyen elvárások támasztanak.

A külső környezetnek, vagyis a fenntartható vállalkozások címzettjeinek négy nagy csoportját különböztetjük meg:

- a gazdálkodó szerv vezetőit, vagyis a menedzsmentet;
- a piaci szereplőket, amely magába foglalja a tulajdonosokat, a hitelezőket, a jövőbeni befektetőket, és az üzleti partnereket;
- a munkavállalókat;
- a hatóságokat, amely alatt a központi államigazgatási szerveket, a helyi önkormányzatokat és a társadalombiztosítás szerveit értjük (Böcskei – Somogyi, 2023).

Kérdés, hogy a fenntarthatóság címzettjeinek mennyiben kö-

zösek az értékeik, melyek azok a tényezők, amelyek az egyes szereplőket érdekeltté teszi a fenntarthatóság előmozdítása érdekében.

FENNTARTHATÓ VÁLLALKOZÁSOK CÍMZETTJEI, GAZDASÁGI, KÖRNYEZETI ÉS TÁRSADALMI ATTITŰDJEIK

A fenntartható vállalkozások címzettjeinek *gazdasági és környezeti attitűdjeit*, lehetséges mozgatórugóit, továbbá ezek *társadalmi hatásait* is vizsgáljuk. Ma még nem bizonyított, hogy a három dimenzió között milyen kapcsolat figyelhető meg. A vállalatok *gazdasági és társadalmi teljesítménye* között a kutatók már évekel korábban gyenge kapcsolatot véltek felfedezni (Margolis – Elfenbein, 2008), míg az ökológiai fenntarthatóság kontextusának vizsgálata – elsősorban a *zöld hitelkonstrukciók és zöld kötvénykibocsátások* – vonatkozásában az utóbbi években születtek kutatások (Tang - Zhang, 2020).

A GAZDÁLKODÓ SZERV VEZETŐIVEL SZEMBENI ELVÁRÁSOK:

- *Gazdasági stabilitás megteremtése:* A menedzsmenttől a gazdasági stabilitás megteremtését várják a piac szereplői. Ez egyrészt jelenti a vagyoni helyzet növekedését, továbbá az eredményesség biztosítását. Egy vállalkozás gazdasági fenntarthatóságáról az évente kötelezően elkészítendő számviteli beszámolóknak tájékoztatást. Azzal, hogy a beszámolót a céginformációs szolgálatnak elektronikusan meg kell küldeni, továbbá ezen feltöltött dokumentumok az e-beszámolón keresztül bárki számára szabadon hozzáférhetőek, a teljes körű nyilvánosság biztosított.
- A vállalkozás vagyoni helyzetére vonatkozóan fontos információt hordoznak a vállalkozás hosszútávú befektetései, azon belül is az immateriális javakra és tárgyi eszközökre vonatkozó tényszámok. Az úgynevezett befektetési tükrözés az, amely a vállalkozás vagyoni helyzetének alakulásáról ad átfogó képet, az immateriális javak és tárgyi eszközök bruttó értékének növekedéséről és csökkenéséről, továbbá az évek során elszámolt amortizációról. A befektetési tükrözés ismeretében képet kaphatunk a vállalkozás befektetett eszközeinek elhasználódásáról.
- A vállalkozás forrásoldalának értékelésekor a saját és idegen források mérlegtételeinek alakulása az, amely az értékelés alapját képezi. A saját forrásokon belül, a saját tőke mérlegtételei azok, amely tételek értékei a menedzsment mellett a tulajdonosok számára is meghatározó információkat szolgáltatnak. Az előző évek teljesítménye mellett (eredménytartalék alakulása) az adott üzleti év eredményét az adózott eredmény mutatja.

1.táblázat: Fenntartható vállalkozások címzettjei, gazdasági, környezeti és társadalmi attitűdjeik

	FENNTARTHATÓ-SÁG CÍMZEJEI	GAZDASÁGI FENNTARTHATÓSÁG	ÖKOLÓGIAI FENNTARTHATÓSÁG	TÁRSADALMI DIMENZIÓK
GAZDÁLKODÓ SZERV VEZETŐI	MENEDZSMENT	Vagyoni helyzet alakulása	Felsővezetői elkötelezettség	VÁLLALATI KÜLDETÉS
		Eredményesség (bevételek, költségek)	Versenyképesség	JÖVŐKÉP
		Cash-flow	Piaci rés	STRATÉGIA
		Befektetések alakulása	Marketingstratégia Innováció	
PIACI SZEREPLŐK	TULAJDONOSOK	Osztalékfizetés	Értéktéremtés	KULTURÁLIS TÉNYEZŐK Iskolázottság Erkölc Vallás
	HITELEZŐK	Kamatjövedelem biztosítása	Hálózatépítés	
	JÖVŐBENI BEFEKTETŐK	Befektetési hozam biztosítása	Piaci rés	
	ÜZLETI PARTNEREK	Követelések, kötelezettségek alakulása	Marketingstratégia	
MUNKA- VÁLLALÓK	ALKALMAZOTTAK	Eredményesség Kiszámítható bérjövedelem	Személyes értékek	DEMOGRÁFIAI TÉNYEZŐK
		Munkahely biztonsága	Környezet iránti aggodalom	Népesség száma Kor, nem
HÁTÓ- SÁGOK	KÖZPONTI ÁLLAMIGAZGATÁS	Törvényesség megteremtése	Jogi eszközök (Versenyjog, munkajog)	EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS TÉNYEZŐK
	HELYI ÖNKORMÁNYZATOK	Kiszámítható adóbevételek	Gazdaságpolitika (Adópolitika, fejlesztés és támogatáspolitiká)	

Forrás: Böcskei saját ábra (2023)

- *Környezeti fenntarthatóságra való nyitottság:* A profit a környezeti fenntarthatóság megteremtésének nélkülözhetetlen eszköze. Az, hogy ezen elmélet fordítva igaz-e vagyis az, hogy a vállalat környezeti teljesítményének javulása magasabb profitot eredményez-e, ma még megválaszolatlan kérdés. Számos kutató foglalkozott a kérdéssel – a téma összetettségére való tekintettel csak vélelmezhető, hogy – nem hagyható figyelmen kívül, hogy az adott vállalat mely ágazatba helyezkedik el, ugyanis eltérőek a termelési folyamatok, a szabályozás, az innovációs lehetőségek (González, 2009).
- A fogyasztói magatartás sem hagyható figyelmen kívül, a környezettel kapcsolatos növekvő társadalmi aggodalmak is megerősítik, hogy a menedzsmentnek nyitottnak kell lennie a fenntarthatóság irányába, különösen a környezeti károk mérséklésére (Gast és szerzőtársai (2017), Peattie – Charter, 2003).
- Befektetői oldalról is egyre erősödő nyomásnak lesznek kitéve a vállalkozások, ugyanis hosszabb távon egy jobb környezeti teljesítményt felmutató vállalkozás vélelmezhetően kevesebbet kell, hogy feláldozzon a profitjából, annak érdekében, hogy az egyre szigorodó környezetvédelmi előírásoknak megfeleljenek.
- A felsővezetői elkötelezettség nélkülözhetetlen, döntéshozatalukban az ökológiai értéktéremtésnek meg kell jelennie, egyrészt úgy, mint egy lehetséges versenyelőny (Bake, 2002) egy piaci rés kihasználása, másrészt egy olyan érték, amely az egyéni értékrendek mellett a közösség, a társadalom értékrendjét is befolyásolni képes.
- *Társadalmi hatások érvényesülése:* A társadalmi hatásokat puha tényezőként értelmezzük, amely során nélkülözhetetlen a fenntarthatósági értékek megjelenése, a *vállalati küldetésben, jövőképben, stratégiában.*

A PIACI SZEREPLŐKKEL SZEMBENI ELVÁRÁSOK:

A piaci szereplők alatt értjük a tulajdonosokat, a hitelezőket, a jövőbeni befektetőket, és az üzleti partnereket.

– *Gazdasági fenntarthatóság:*

A *piaci szereplők a tulajdonosok*, akik a gazdasági társaságok alapítói, jogaikat és kötelezettségeiket, továbbá az ezzel együtt járó felelősséget viselik, amelyet a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) szabályoz.

A *tulajdonosok* a vállalkozás alapításakor rendelkeznek a jegyzett tőke mértékéről (a vállalkozás alapításakor cégformától függően törvényi előírás szabályozza a jegyzett tőke minimális összegét), amely a számvitelben a saját tőke mérlegkételes között kerül kimutatásra. A tulajdonosok célja egyrészt a saját tőke, vagyis a vállalati vagyon értékének növelése, másrészt hogy a nyereségből osztalék formájában részesedjenek.

A *hitelezők*, a piac azon szereplői, akik ideiglenesen pénzeszközöket engednek át a gazdálkodó szervezetek részére, kamatfizetés ellenében. Jellemzően nagyobb volumenű beruházás(ok) megvalósítása esetében kerül sor idegen forrás(ok) bevonására. Mint minden ügylet, ez is kockázattal jár, azonban megfelelő szabályozással a kockázat csökkenthető.

Piaci szereplők a *jövőbeni lehetséges befektetők* is, ők azok, akik a várható kockázatok mérlegelése mellett olyan beruházásokat keresnek, ahol a beruházások megtérülése vélhetően meghaladja a tőkeköltséget.

Piaci szereplők az *üzleti partnerek*, a *gazdálkodó szerv vevői és szállítói*. A vevők elsősorban a minőségi termékek, továbbá a magas szintű szolgáltatás nyújtását várják el a vállalkozástól. A szállítók pedig abban érdekeltek, hogy a megrendelt és leszállított áru, továbbá a nyújtott szolgáltatás ellenértéke kifizetésre kerüljön.

– *Környezeti fenntarthatóság:*

A környezeti fenntarthatóság szempontjából a piaci szereplők szerepe meghatározó lehet abban, hogy az EU 2030-ra elérje az 55%-os kibocsátás-csökkentésére vonatkozó célját az 1990-es szinthez képest, továbbá a 2050-re vállalt zéró karbonkibocsátást*.

A tulajdonosok, akik a maximális profit elérésében érdekeltek, kérdéses, hogy mennyiben tekintenek hosszú távon előre, hogyan viszonyulnak az ökológiai fenntarthatóság kérdéséhez. A tulajdonosok döntését a *belső etikai értékek mellett elsősorban a szerződő felek elvárásai és a szabályozó eszközök fogják befolyásolni*, amelyek hatással vannak a profitra.

A *hitelezői oldalról a kedvezményes zöld hitelkonstrukciók és zöld kötvénykibocsátások* azok, amelyek nagymértékben hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a tulajdonosok profitáljanak a környezeti fenntarthatóságot elősegítő beruházásokból (Yang és szerzőtársai, 2019). A tulajdonosi érdekek mögött meghúzódó motivációk között találjuk:

- Zöld finanszírozás kedvezőbb költségei: a kötvénykibocsátók kedvezőbb feltételekkel juthatnak forrásokhoz.*
- Zöld kötvénykibocsátás marketing értéke, a fenntarthatóság irányába való elkötelezettség: a zöld kötvénykibocsátó cég**, maga a kötvény kibocsátással jelzi elkötelezettségét a fenntarthatóság irányába, olyan projektekbe fektet, amely hosszú távú működése iránti elkötelezettségét is megerősíti.*
- A cégek címkézik zöld kötvényeiket, a növekvő médiamegjelenítés felkeltheti a befektetők figyelmét, és potenciálisan nőhet a kibocsátó cégek láthatósága, ami nagyobb keresletet és nagyobb befektetői kört eredményezhet részvényeik iránt. (Tang–Zhang, 2020)*

Az ökológiai fenntarthatóság hosszútávú sikeréhez nélkülözhetetlen, hogy a piaci szereplők képesek legyenek nyomást gyakorolni az ügyfelekre, a beszállítóikra, a befektetőkre, a versenytársakra. Elsősorban a nagy multinacionális vállalatok képesek átütő eredményeket elérni az ökológiai fenntarthatóság terén, méretük és ezáltal piaci befolyásuk révén.

– *Társadalmi hatások érvényesülése:* A piaci szereplők esetében, mint többszereplős modell, széles körű társadalmi hatással kell, hogy rendelkezzenek. A *fenntarthatósági értékek megjelennek a vállalati küldetésben, a jövőképben, a cég stratégiájában, amelyet nagymértékben befolyásolhatnak egyrészt a kulturális tényezők: mint erkölcs, vallás, iskolázottság, továbbá a demográfiai tényezők: népesség száma, életkor, nemek alakulása (Gast és szerzőtársai, 2017).*

* Azért, hogy az EU 2030-ra elérje az 55%-os kibocsátás-csökkentésre vonatkozó célját, a Bizottság 2021 júliusában javasolta a Fit for 55 jogszabálycsomagot, amely felülvizsgálja az EU éghajlat- és energiaszabályait. Megjegyzendő, hogy az Európa Parlament és Tanács 2021. júniusában elfogadta az új klímarendeletet, amely a korábbi 2030-as 40%-os célérték helyett a kibocsátáscsökkentést 55 %-ra emelte. A 2030-ra és 2050-re kitűzött klímasegítségességgel kapcsolatos célok jogilag kötelező érvényűek lesznek (European green deal, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en; (EU) 2021/1119 RENDELETE).

** A zöldkötvény-kibocsátás két típusát különböztetjük meg. Az egyik eset, amikor a vállalatok zöld kötvényeket bocsátanak ki saját zöld projektjeik finanszírozására. A másik eset, amikor a pénzügyi intézmények, bocsátanak ki zöld kötvényeket, hogy zöld kölcsönöket nyújtsanak hitelfelvevőiknek. A két zöldkötvénykibocsátás közötti mechanizmusok eltérőek.

A GAZDÁLKODÓ SZERV MUNKAVÁLLALÓINAK, AZ ALKALMAZOTTAK ELVÁRÁSA A KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁG TERÉN

– *Gazdasági fenntarthatóság:*

A munkavállaló számára a legfontosabb az eredményesség, a kiszámítható megélhetést biztosító, nyugodt munkahelyi légkör megteremtése és annak fenntartása, figyelembe véve a lehetséges karriert, előmeneteli lehetőségeket (Ederer, 2008).

– *Környezeti fenntarthatóság:*

A munkavállalói attitűdre vonatkozóan a környezeti Kuznets-görbe (Environmental Kuznets Curve (EKC)) az egyik legelterjedtebb nézet, amely szerint a jövedelem és a környezetszennyezés mértéke között nemlineáris kapcsolat figyelhető meg. Eszerint a folyamatos innováció, valamint a piac törvényszerűségeinek köszönhetően az egy főre jutó gazdasági kibocsátás és a környezetszennyezés között fordított U alakú kapcsolat figyelhető meg. Kezdetben az egy főre jutó GDP emelkedésével a környezetterhelés is nő, azonban idővel az egy főre jutó GDP növekedés a környezetterhelés csökkenéséhez fog vezetni.

Az egy főre jutó szennyezőanyagkibocsátás az egy főre jutó jövedelem növekedésével nő, ha minden más tényezőt állandónak tekintünk. A gyorsan növekvő, közepes jövedelmű országokban a növekedés hatása felülmúlja a többi tényező együttes hatását, és ez környezetromláshoz vezet. A gazdag országokban a környezetszennyezés csökkentésére irányuló intézkedések viszont felülmúlják az egy főre jutó jövedelemnövekedésből eredő szennyezőanyagkibocsátás mértékét, ami összességében a környezetminőség javulásához vezet (Klenert és szerzőtársai, 2018).

– *Társadalmi hatás:*

Az oktatásnak, továbbá a digitalizáció nyújtotta információk gyors terjedésének köszönhetően várható, hogy a jövőben a munkavállalók is a fenntarthatóság „valódi” címzettjei lesznek. Ugyanakkor a menedzsment mellett a tulajdonosi kör felelőssége is, hogy a fenntarthatóságról, annak globális kihívásairól, és arról, hogy ennek érdekében mikroszinten az adott közösség mit tesz, illetve tehet, hitelesen tájékoztassa a kevésbé jártas alkalmazottakat.

Munkavállalói szempontból a fenntarthatóság kérdését két szempontból vizsgálhatjuk:

– egyrészt, hogy mit tesz maga a munkavállaló a fenntarthatóság érdekében,

– másrészt, hogy mit vár el, mint alkalmazott a munkahelyétől.

Mindkét tényező kölcsönösen hat egymásra, a társadalmi tényezőkön keresztül.

A HATÓSÁGOK, MINT A FENNTARTHATÓSÁG CÍMZETTJEI

A számviteli beszámolók címzettjei a hatóságok. A gazdálkodó szervek a hatóságok felé egyrészt egy tájékoztatási, adatszolgáltatási kötelezettséggel rendelkeznek, másrészt gazdasági tevékenységükkel összhangban adót, járulékot, továbbá illetéket kötelesek fizetni. A környezeti adóknak kulcsfontosságú a szerepük a zöldebb és fenntarthatóbb gazdaságra való átállásban. Az elmúlt évtizedre visszatekintve az EU tagállamaiban az adóbevételek átlagosan 31%-kal növekedtek (2002-2019), ezen belül a környezeti adóbevételek növekedése 18% volt (<https://eionet.kormany.hu/download/e/14/e2000/the-role-of-environmental-taxation.pdf>). Egyes kutatók arra is fel-

hívják a figyelmet, hogy a fenntarthatóság irányába való átállás elmulasztása fiskális többlet terhet jelentenek, megnövekedett költségeket vonhatnak magukkal (Benjamin M. Sanderson – Brian C. O’Neill, 2020).

– *Gazdasági fenntarthatóság:*

A hatóságok teljes körű betekintést nyerhetnek a gazdálkodás működéséről, így biztosítva a jogszabályi feltételek betartásának ellenőrzését. A környezeti adókból származó bevételek alapot adnak az adóátformálási („tax shifting”) politikákhoz is, amelyeket környezeti adóreformnak („environmental fiscal reform”) neveznek (European Environmental Agency 2020).

A környezeti adóknak – a támogatások mellett – központi szerepük lehet a fenntarthatóságra való átmenetben*. Az EU-ban a környezeti adók az összes adó 5,9%-át teszik ki, azonban a jövőre vonatkozóan egy olyan adómix bevezetését sürgetik, amely hozzájárul a klímaselemleges gazdaság megteremtéséhez, az Európai Zöld Megállapodás célkitűzéseinek finanszírozásához (European Green Deal; <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal>).

– *Környezeti fenntarthatóság:*

Az elkövetkező évek, évtizedek meghatározó kérdése, hogy az ökológiai egyensúly fenntartása érdekében a kormányok környezetvédelmi politikájában, továbbá a vállalatok üzleti stratégiájában mennyiben kerül előtérbe a környezetvédelem, az ökológiai környezetirányítás. A tanulmányunkban vizsgált Taxonómia Rendelet az EU környezetvédelmi politikájának egyik legújabb eszköze.

– *Társadalmi hatás:*

A környezeti adók felülvizsgálatát sürgeti Európa lakosságának kedvezőtlen korösszetétele. A népesség csökkenése mellett az idősödő társadalom hatásaival is számolni kell. Mindemellett azzal is számolni kell, hogy a környezeti adók mértéke hatással van az emberi viselkedésre – a magasabb adófizetési kötelezettség egy idő után nem generál több adóbevételt –, ugyanis az egyének csökkentik, vagy helyettesítő termékek fogyasztásával (felhasználásával) váltják ki a magasabb adóval terhelt javakat.**

ÖSSZEGZÉS

A tanulmányban a fenntarthatóság kérdése a számviteli beszámolók címzettjeinek analógiáján keresztül került bemutatásra. Ez az analógia nem véletlen, ugyanis a számviteli rendszerekkel szemben nem csak alapvető elvárás, de jogszabályi kötelezettség is, hogy a piaci szereplők számára megbízható és valós összképet biztosítsanak a gazdálkodó szerv működéséről, annak vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetéről, figyelembe véve a várható jövőbeni kockázatokat is. Ma már

* A „Fit for 55” csomag részeként az Európai Bizottság javasolta az energiaadó-irányelv (ETD) felülvizsgálatát (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0563>)

** Az emberi attitűd megváltoztatását igazolja Norvégia, Dánia, Svédország esete, ahol az összes adóbevételén belül a környezeti adóbevételek csökkenése figyelhető meg, annak ellenére, hogy az 1990-es években a legtöbb környezeti adót vetették ki (The role of environmental taxation in support of sustainability transitions. <https://eionet.kormany.hu/download/e/14/e2000/the-role-of-environmental-taxation.pdf>).

igény mutatkozik arra, hogy a számviteli beszámolók mellett, a fenntarthatósági jelentések is egységesek legyenek. A gazdaság, a környezet és a társadalom iránti felelősség az, amelynek eredményeként az EU rendeletben szabályozta, hogy a nem pénzügyi nagyvállalatoknak információszerzési kötelezettségük van a *környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenységekkel kapcsolatos árbevételre, a tőkekiadásokra (CapEx) és működési költségekre (OpEx), azok arányára vonatkozóan* (2020/852 EU Rendelet (22)). A teljesítménymutatókat – a 2021/2178 EU Rendelet I. sz. melléklete részletesen felsorolja és meghatározza a kulcsfontosságú teljesítménymutatókat (Key Performance Indicators, KPI) – és ahhoz kapcsolódó információkat be kell mutatniuk (2021/2178 EU Rendelet). Így a számvitel és a controlling a maga eszközeivel is hozzájárul a fenntarthatóság megteremtéséhez.

A cikk a Magyar Nemzeti Bank és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem között létrejött együttműködés keretében és finanszírozásával készült, a Zöld pénzügyek, zöld gazdaság műhelyben

IRODALMI FELDOLGOZÁS

BAKE, M. (2002): The Marketing Book, in Ken Peattie, Martin Charter: Green marketing Chapter 28|31

BENJAMIN M. SANDERSON – BRIAN C. O’NEILL (2020): Assessing the costs of historical inaction on climate change *Scientific Reports* | (2020) 10:9173 | <https://doi.org/10.1038/s41598-020-66275-4>

BÖCSKEI, E (2021): A számviteli beszámolók címzettjei, lehetséges információigényeik és kapcsolatuk a számviteli beszámoló tartalmával *Controller Info* IX. évf. 2021. 2. szám 45-49 pp. DOI: 10.24387/CI.2021.2.8

BÖCSKEI, E – SOMOGYI R. (2023): A vállalkozások fenntartható tevékenysége: a taxonómia-rendelet hatásainak piacelméleti modellezése, *KÖZGAZDASÁGI SZEMLE* 70: 4 pp. 432-450., 19 p. (2023) <https://doi.org/10.18414/KSZ.2023.4.432>

DEEGAN, C. – BLOMQUIST, C. (2006): Stakeholder Influence on Corporate Reporting: An Exploration of the Interaction between WWF-Australia and the Australian Minerals Industry. *Accounting, Organizations and Society*, 31, 343-372. <http://dx.doi.org/10.1016/j.aos.2005.04.001>

GAST, J.– GUNDOLF, K. – CESINGER, B. (2017): Doing business in a green way: A systematic review of the ecological sustainability entrepreneurship literature and future research directions; *Journal of Cleaner Production* Volume 147, 20 March 2017, Pages 44-56 <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.01.065>

GONZÁLEZ, P.R. (2009): The empirical analysis of the determinants for environmental technological change: A *research agenda Ecological Economics* Volume 68, Issue 3, 15 January 2009, Pages 861-878

KLENERT, D. – MATTAUCH, L. – COMBET, E. – EDENHOFER, O. – HEPBURN, C. – RAFATY, R. – STERN, N. (2018): Making carbon pricing work for citizens, *Nature Climate Change* <https://doi.org/10.1038/s41558-018-0201-2>

SIERRA, L. – GARCIA-BENAU, M. A. – BOLLAS-ARAYA, H. M. (2018): Empirical Analysis of Non-Financial Reporting by Spanish Companies, *Administrative Sciences* 8, 29, <https://doi.org/10.3390/admsci8030029>

MARGOLIS, J. D. – ELFENBEIN H.A. (2008): Do Well by Doing Good? Don’t Count on it. *Social Responsibility Issue on HBS Centennial*. Harvard Business Review 86, no. 1

TANG, D.Y. – ZHANG, J. (2020): Do shareholders benefit from green bonds? *Journal of Corporate Finance*, Volume 61, April 2020, 101427 <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2018.12.001>

EUROPEN GREEN DEAL, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en; The role of environmental taxation in support of sustainability transitions. <https://eionet.kormany.hu/download/e/14/e2000/the-role-of-environmental-taxation.pdf>

EUROPEAN ENVIRONMENTAL AGENCY [2020] The role of environmental taxation in support of sustainability transitions. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0563>

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2020/852 RENDELETE (2020. június 18.) a fenntartható befekte-

tések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU)2019/2088 Rendelet módosításáról <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=EN>

A BIZOTTSÁG (EU) 2021/2178 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2021. július 6.) az (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a 2013/34/EU irányelv 19a. vagy 29a. cikkének hatálya alá tartozó vállalkozások által a környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenységekre vonatkozóan közzéteendő információk tartalmának és megjelenítésének meghatározása, valamint az e közzétételi kötelezettségnek való megfelelés módszertanának meghatározása révén történő kiegészítéséről <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2178&from=EN>